

Институт за балканистика с Център по тракология
при Българската академия на науките -
Филиал Монтана

Българският Северозапад в Европа – история и култура

съставител
чл.-кор. проф. дин Александър Костов

София, 2019
Издателска къща „Тендрил“

Изданието се посвещава на 150-годишнината от основаването на Българската академия на науките.

Изданието се осъществява с подкрепата на доц. д-р Борислав Великов, председател на 39-тото Народно събрание и Община Монтана.

БЪЛГАРСКИЯТ СЕВЕРОЗАПАД В ЕВРОПА - ИСТОРИЯ И КУЛТУРА

Александър Костов, съставител

техническа подготовка ИК „Тендрил“ ООД

© 2019 г., публикувано от ИК „Тендрил“ ООД
tendrilbooks.com

Отпечатано от „Фабер Принт“.
www.faber-bg.com

Всички права запазени. Никаква част от тази публикация не може да бъде възпроизведена или разпространявана (по механичен или електронен път) без съгласието на издателя.

ISBN 978-954-92809-8-2

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР ОТ СЪСТАВИТЕЛЯ чл.-кор. проф. д. ист. н. Александър Костов	7
ЯКИМОВСКОТО СЪКРОВИЩЕ – СРАВНИТЕЛНИ ПАРАЛЕЛИ Мирослав Марков	9
КЪМ МОДЕРНИЗАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКИЯ СЕВЕРОЗАПАД (1856–1876): ТЕЛЕГРАФНИ СЪОБЩЕНИЯ И ПЕРИОДИЧЕН ПЕЧАТ гл. ас. д-р Маргарита Добрева	21
СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ГРАДОВЕТЕ НА СЕВЕРОЗАПАДА СЛЕД СЪЗДАВАНЕТО НА МОДЕРНАТА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА гл. ас. д-р Ивайло Начев	57
ИЗГРАЖДАНЕТО НА ВЪРШЕЦ КАТО МОДЕРЕН КУРОРТ Ангелина Емилова	73
„ЕВРОПЕЙСКИТЕ“ ИНЖЕНЕРИ И АРХИТЕКТИ В БЪЛГАРСКИЯ СЕВЕРОЗАПАД ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО ДО ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА чл.-кор. проф. д. ист. н. Александър Костов	89
ИДЕЯТА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКИ МУЗЕЙ В ГР. ФЕРДИНАНД (МОНТАНА) – ДОКУМЕНТИ Ангелина Емилова	109
НАДЕЖДА ВАСИЛЕВА – ЕДИН БЪЛГАРСКИ ПРАВЕДНИК НА СВЕТА Мариан Замфиров	115
ДУХОВАТА МУЗИКА НА СЕВЕРОЗАПАДА – ИЗРАЗ НА БЪЛГАРСКАТА ДУШЕВНОСТ Ангелина Емилова, Мариан Замфиров	127

ЧИПРОВСКИЯТ КИЛИМ И НЕГОВОТО ВКЛЮЧВАНЕ В
ПРЕДСТАВИТЕЛНАТА ЛИСТА НА ЮНЕСКО НА
НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО –
ПЪТЯТ ДО ТАМ ... И СЕГА НАКЪДЕ?

гл. ас. д-р Ваня Иванова

139

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ – МОНТАНА И
ОПАЗВАНЕТО НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО В БЪЛГАРСКИЯ
СЕВЕРОЗАПАД: ФАКТИ, ТЕНДЕНЦИИ, ИНТЕРПРЕТАЦИИ

гл. ас. д-р Ваня Иванова

159

ПРЕДГОВОР ОТ СЪСТАВИТЕЛЯ

Уважаеми читатели,

за мен е удоволствие да ви представя сборника *„Българският Северозапад в Европа – история и култура“*, който е първото издание на новооткрития филиал на Института за балканистика с Център по тракология (ИБЦТ) при БАН. Тази публикация не идва на празно място. През последните три десетилетия в резултат от усилията на учени от град Монтана и областта, от БАН и някои университети, се появиха на бял свят редица индивидуални и колективни изследвания, отнасящи се до социално-икономическата, политическата и културната на история на града и региона. От близо осем години все по-активно в тези проучвания се включи и ИБЦТ, който по общественения и научен ангажимент да подпомогне хората и институциите от град Монтана в благородното и родолюбиво дело, целящо осветляване на по-близкото и по-далечното минало на тази прекрасна част от родната България. В изпълнение на тази задача под научното ръководство на ИБЦТ бяха проведени няколко лекции и конференции, а преди три години беше издаден и специален сборник *„От Montana до Монтана: един град между древността и настоящето“*¹. За засилване и разширяване на нашата дейност през миналата година открихме филиал на ИБЦТ в Монтана, който се явява първата, и единствена засега, чисто научно-изследователска структура в областта на хуманитарните и обществените науки, не само в града, но и в Северозапада.

Тук бих искал да спомена с благодарност хората и институциите, които ни помагаша през изминалите години за успешното реализиране на наша програма и за създаването на филиала. На първо място искам да отбележа ценния принос на община Монтана и специално на кмета г-н Златко Живков. Нашата признателност

---

¹ Костов, Ал. (съст.) *От Montana до Монтана: един град между древността и настоящето*. Доклади от научна конференция посветена на развитието на град Монтана и региона през вековете, проведена на 17 юни 2016 г. София, ИБЦТ, 2016. ISBN 978-619-7179-04-0

е насочена и към доц. д-р Борислав Великов – председател на 39-то НС на Република България и член на Съвета на настоятелите на БАН, към директора на Държавен архив – Монтана, г-жа Ангелина Емилова, и директора на Регионалния исторически музей, гл. ас. д-р Ваня Иванова, както и към Регионалния академичен център (РАЦ) – Монтана с координатор инж. Валери Георгиев.

Заедно със споменатите по-горе институции на 25 май миналата година проведохме конференцията „Българският Северозапад в културно-историческото многообразие на обединена Европа“, организирана в рамките на „Деня на българската наука“. На нея бяха представени редица нови проучвания върху историческото развитие на региона. Част от тези приноси са включени в настоящия сборник. В него те са допълнени и от други разработки, като всичките насочват вниманието ни към редица културни и исторически аспекти от развитието на региона, като се започне с древността и се премине през до модернизацията на една част от региона през XIX и XX век, за да се стигне до проблеми от съвременността.

Убеден съм, че с публикуването на сборника се прави още една малка, но важна стъпка, в процеса на изследване на Монтана и областта, и вярвам, че тя ще бъде от полза за разширяване на кръгозора на интелегентните хора от региона и извън него.

чл.-кор. проф. д. ист. н. Александър Костов
директор на Институт за балканистика с Център по тракология –
филиал Монтана